

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

ક્રિમિનલ રિવિઝન એપિલિકેશન (તાબાની કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલ હુકમ
વિરુદ્ધ) નંબર ૪૫૧/૨૦૧૪

સાથે

ક્રિમિનલ મિસ. એપિલિકેશન નંબર ૭૬૬૬/૨૦૧૬

ઈન

ક્રિમિનલ રિવિઝન એપિલિકેશન નંબર ૪૫૧/૨૦૧૪

સાથે

ક્રિમિનલ મિસ. એપિલિકેશન નંબર ૩૩૭૬૪/૨૦૧૬

ઈન

ક્રિમિનલ રિવિઝન એપિલિકેશન નંબર ૪૫૧/૨૦૧૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ.જી. શાહ

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી	
---	--	--

	છે?	
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની શુદ્ધ નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	

=====

નંદ રામ શ્રીલાલ મીના – અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન અને ૧ – સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં.૧ તરફે શ્રી જે.એમ. પંચાલ સાથે શ્રી કૃણાલ આર. સક્સેના,
વકીલ

અરજદાર(ઓ) નં.૧ તરફે શ્રી ઋતુરાજ એમ. મીના, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં.૧ તરફે શ્રી આર.સી. કોડેકર, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં.૨ તરફે શ્રી કે.પી. રાવલ, આસિસ્ટન્ટ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ.જી. શાહ

તારીખ: ૨૯/૧૨/૨૦૧૬

સીએવી ચુકાદો

૧. અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઋતુરાજ એમ. મીના સાથે શ્રી ફુલાલ આર. સક્સેના સાથે વિદ્વાન કાઉન્સેલ શ્રી જે.એમ. પંચાલ, સામાવાળા નં.૧ – સી.બી.આઇ. તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી આર.સી. કોડેકર અને સામાવાળા નં.૨ – રાજ્ય તરફે વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી કે.પી. રાવલને સાંભળ્યા.

૨. રેકૉર્ડનું અવલોકન કર્યું. હાલના અરજદારે સ્પેશિયલ કેસ નં.૮/૨૦૧૨ માં સ્પેશિયલ જજ, સીબીઆઇ કોર્ટ નં.૩ દ્વારા આંક ૯ નીચે કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૩.૫.૨૦૧૪ ના હુકમને પડકારેલ છે, જે અન્વયે અરજદાર સામે ધ પ્રિવેન્શન ઓફ કરપ્શન એક્ટ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૧)(ડી) સાથે વંચાણે લેતાં કલમો ૭ અને ૧૩(૨) તથા ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૧૨૦-બી હેઠળ મૂકવામાં આવેલ આક્ષેપોમાંથી તેમને દોષમુક્ત કરવા માટે ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૨૨૭ હેઠળ અરજદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ અરજી

નામંજૂર કરવામાં આવેલ છે અને તે રીતે તેમને દોષમુક્ત કરવાનો ઇનકાર કરવામાં આવેલ છે.

૩. અરજદારે ઘણા કારણોસર તેમને દોષમુક્ત કરવા અરજ કરેલ છે, જેમ કે (૧) ચાર્જશીટમાં અયોગ્ય અને અપ્રસ્તુત આક્ષેપ અને (૨) તેમની સામે ફોજદારી કાર્યવાહી કરવા માટે યોગ્ય મંજૂરીનો અભાવ.

૪. દલીલના તબક્કા દરમિયાન, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ એ દર્શાવવામાં સફળ રહ્યા છે કે ચાર્જશીટમાંના આક્ષેપો માત્ર પાયાવિહોણા જ નથી, પરંતુ અપ્રસ્તુત છે કેમ કે ચાર્જશીટમાં દર્શાવેલ તારીખો અને સમયગાળો હાલના અરજદારને લગતો નથી કારણ કે સંબંધિત સમયે તેઓ ક્યારેય તે જગ્યાએ ફરજ પર હતા જ નહીં અને તેથી, જ્યારે આક્ષેપો સાબિત થતા નથી અને તે રીતે, જ્યારે અરજદાર આક્ષેપ મુજબના કોઈપણ ગુનાઓમાં સંડોવાયેલ છે તેની પુષ્ટિ કરતો કોઈ પ્રથમ દ્રષ્ટિનો પુરાવો નથી, ત્યારે અરજદાર સામે ફોજદારી કાર્યવાહી કરવાનું કોઈ કારણ નથી અને તેથી, અરજદાર દોષમુક્ત થવાને પાત્ર છે. જો કે, વિદ્વાન સ્પેશિયલ જજે અરજદારને દોષમુક્ત કરવાની અરજી નામંજૂર કરતી વખતે એવો અભિપ્રાય આપ્યો છે કે તહમત ફરમાવવા માટે પૂરતી અને પ્રથમ દ્રષ્ટિની સામગ્રી છે. તેથી, ઓછામાં ઓછી પાયાની માહિતીની ચકાસણી કરવી જરૂરી છે.

૫. રેકૉર્ડનું અવલોકન દર્શાવે છે કે એફઆઈઆરમાં પણ, ફરિયાદીએ ક્યાંય એવું જણાવ્યું નથી કે અરજદારે તેમની પાસે કોઈ ચોક્કસ રકમની માંગણી કરી છે. તેનાથી વિપરીત, ફરિયાદ પણ તદ્દન સ્પષ્ટ છે કે ફરિયાદીએ કોઈ ભૂપેન્દ્રસિંહ પઢિયારને કેટલીક રકમ ચૂકવી છે, એવા નિવેદન સાથે કે તે શ્રી મીનાને ચૂકવવાની છે, જેમણે તેમને ધમકી આપી હતી અને રૂ.૧,૫૦,૦૦૦/- ની રકમની માંગણી કરી હતી અને જણાવ્યું હતું કે જો આવી રકમ ચૂકવવામાં નહીં આવે, તો તેમનો ધંધો બંધ કરી દેવામાં આવશે. જ્યાં સુધી ભૂપેન્દ્રસિંહ પઢિયારનો સંબંધ છે, ફરિયાદીએ તેમને કન્સલ્ટન્ટ અને વચેટિયા તરીકે ઓળખાવ્યા છે. જો કે, જ્યાં સુધી વચેટિયા તરીકેની ઓળખનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી તેઓ અરજદાર શ્રી મીના સાથે કોઈપણ રીતે સંકળાયેલા કે સંબંધિત હતા તેવો કોઈ પુરાવો નથી, પરંતુ એ બિનવિવાદિત હકીકત છે કે તેઓ ફરિયાદી અને આવા અન્ય ઘણા વેપારીઓને કન્સલ્ટન્ટ તરીકે પોતાની વ્યાવસાયિક સેવાઓ આપી રહ્યા છે. તેથી, જો સદર ભૂપેન્દ્રસિંહ પઢિયારે અરજદારના નામે કોઈ રકમની માંગણી કરી હોય અથવા જો ફરિયાદીએ અરજદાર શ્રી મીનાને ચૂકવવાની છે તેવી છાપ હેઠળ ભૂપેન્દ્રસિંહ પઢિયારને કેટલીક રકમ ચૂકવી હોય, ત્યારે ભૂપેન્દ્રસિંહ પઢિયાર પણ ચાર્જશીટમાંના આરોપીઓ પૈકી એક હોવાથી, પાયાની હકીકત એ રહે છે કે અરજદાર સામેના આક્ષેપો સીધા નથી, પરંતુ માત્ર ભૂપેન્દ્રસિંહ પઢિયાર મારફતે છે અને તેથી, અગાઉથી માંગણી અથવા રકમ ભૂપેન્દ્રસિંહ પઢિયાર મારફતે જ અરજદારને ચૂકવવાની છે તેવી પુષ્ટિ અંગેના

કોઈપણ સ્વતંત્ર તેમજ સચોટ અને પૂરતા પુરાવાના અભાવે, માત્ર ફરિયાદીના એ નિવેદનને કારણે કે રકમ અરજદાર માટે ચૂકવવામાં આવી હતી, આવા આક્ષેપની પુષ્ટિ કરવા માટે અન્ય કોઈપણ સ્વતંત્ર, સચોટ અને વિશ્વસનીય પુરાવાના અભાવે તેના પર આધાર રાખી શકાય નહીં.

૬. આપું કહેવાનું કારણ છે કેમ કે રેકૉર્ડ દર્શાવે છે કે હકીકતમાં, ફરિયાદીની કંપની પાસેથી વસૂલવાપાત્ર કોઈ લેણાં નહોતા જેના માટે લાંચની માંગણી અંગેનો આક્ષેપ છે. જો ફરિયાદીની કંપની પાસેથી કોઈ રકમ વસૂલવાની હોય તો પણ, તે રકમ માત્ર રૂ.૨૮,૦૦૦/- કે તેની આસપાસ છે જે ચાર્જશીટમાં દર્શાવવામાં આવી છે અને તેથી, તે માન્યામાં આવે તેવું નથી કે કોઈ અધિકારી રૂ.૨૮,૦૦૦/- ન ચૂકવવા બદલ રૂ.૧,૫૦,૦૦૦/- ની માંગણી કરશે અને ફરિયાદી આવી માંગણી સામે રૂ.૧,૨૫,૦૦૦/- ચૂકવશે.

૭. અન્ય સ્પષ્ટ મુદ્દો ચોક્કસ સ્થળે અરજદારની નિમણૂકની તારીખ અને ચાર્જશીટમાં દર્શાવેલ બનાવની તારીખ અંગેનો છે કેમ કે ચાર્જશીટ દર્શાવે છે કે ફરિયાદીએ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૮ ના છેલ્લા અઠવાડિયામાં ભૂપેન્દ્રસિંહ પઢિયાર મારફતે અરજદારને લાંચ તરીકે રૂ.૧,૨૫,૦૦૦/- ની રકમ ચૂકવી છે, સદર નિવેદન વધુ સ્પષ્ટ કરે છે કે સદર ભૂપેન્દ્રસિંહ પઢિયારે જાન્યુઆરી, ૨૦૦૯ ના પ્રથમ અઠવાડિયામાં આવી રકમ અરજદારને પહોંચાડી હતી, જાણે કે અરજદાર તે સમયગાળા દરમિયાન વડોદરાની પ્રાદેશિક કચેરીમાં રિજનલ પ્રોવિડન્ટ ઇન્ડ કમિશનર હતા. જ્યારે, અરજદારના કાર્યક્ષેત્ર અંગેનો કચેરી હુકમ, જે અરજીના

પાના નં. ૧૧૯/એ પર છે, તે પુષ્ટિ કરે છે કે હકીકતમાં અરજદારની બદલી કરવામાં આવી છે અને માત્ર તારીખ ૨.૩.૨૦૦૯ થી અસરકર્તા થાય તે રીતે બરોડા ખાતે નિમણૂક કરવામાં આવી છે અને જો કે તેમની આ રીતે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી, હકીકતમાં, તેમને તારીખ ૧૭.૩.૨૦૦૯ ના રોજ મુંબઈ કચેરીથી છૂટા કરવામાં આવ્યા હતા જ્યાં તેઓ ફરજ બજાવતા હતા અને તેથી, તેમણે તારીખ ૧૭.૩.૨૦૦૯ પછી જ બરોડા ખાતે ચાર્જ સંભાળ્યો છે. પાના નં. ૧૨૦/એ પર, અરજદારે કચેરી હુકમ પણ રજૂ કર્યો છે જે પુષ્ટિ કરે છે કે તેમણે માત્ર તારીખ ૧૮.૩.૨૦૦૯ ના રોજ જ બરોડા કચેરીનો ચાર્જ સંભાળ્યો છે. જો એમ હોય તો, ફરિયાદી દ્વારા દર્શાવ્યા મુજબ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૮ ના મહિનામાં અગાઉથી માંગણી અથવા લાંચની ચૂકવણી અને જાન્યુઆરી, ૨૦૦૯ ના મહિનામાં સહ-આરોપી ભૂપેન્દ્રસિંહ પઢિયાર દ્વારા સદર રકમ આગળ પહોંચાડવાની કોઈ શક્યતા નથી. પુનરાવર્તનના ભોગે પણ, અહીં નોંધવું જરૂરી છે કે સીધી માંગણી અંગે કોઈ આક્ષેપ નથી, પરંતુ ફરિયાદમાંનો આક્ષેપ પણ સ્પષ્ટ છે કે રકમ માત્ર સહ-આરોપી ભૂપેન્દ્રસિંહ પઢિયારને ચૂકવવામાં આવી હતી અને બદલામાં, એવો આક્ષેપ છે કે તે અરજદારને ચૂકવવામાં આવી હતી જેના માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ સચોટ પુરાવો નથી. ફરિયાદનું અવલોકન દર્શાવે છે કે ફરિયાદ તારીખ ૮.૭.૨૦૧૦ ની છે, જેમાં તારીખ ૧૪.૪.૨૦૦૯ નો ઉલ્લેખ છે અને ત્યારબાદ, ડિસેમ્બરના છેલ્લા અઠવાડિયાનો ઉલ્લેખ એવા આક્ષેપો સાથે છે કે અરજદારે લાંચની માંગણી કરી હતી અને ધમકી આપી હતી કે રકમ ન

ચૂકવવામાં આવે તો ફરિયાદીનો ધંધો બંધ થઈ શકે છે. તેથી, જો આપણે તેને ચાર્જશીટમાં તારીખો ટાઈપ કરવામાં શુદ્ધબુદ્ધિની ભૂલ તરીકે ગણીએ તો પણ, રેકૉર્ડ પર કોઈ સ્પષ્ટતા નથી કે ફરિયાદી કયા વર્ષના ડિસેમ્બર મહિનાનો ઉલ્લેખ કરી રહ્યા છે, જ્યારે જુલાઈ, ૨૦૧૦ માં ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી જેમાં એપ્રિલ, ૨૦૦૯ ની એક તારીખનો અને પછી ડિસેમ્બરના છેલ્લા અઠવાડિયાનો ઉલ્લેખ છે. તેથી, અનુમાન ખાતર પણ, જો આપણે માનીએ કે ફરિયાદી ડિસેમ્બર, ૨૦૦૯ ના છેલ્લા અઠવાડિયાનો ઉલ્લેખ કરી રહ્યા છે, તો તે કિસ્સામાં, ફરિયાદ ૭ મહિના પછી દાખલ કરવામાં આવી છે અને તેથી, એવું માનવા માટે કારણ છે કે ફરિયાદ બીજું કંઈ નહીં પરંતુ અરજદારને કનડગત કરવાનો એક પ્રયાસ છે જ્યારે ફરિયાદીએ ચોક્કસ રકમ ચૂકવવાની હોય અને કદાચ અરજદાર ફરિયાદીને કોઈ લાભ કે રાહત આપવા માટે સંમત ન થયા હોય.

૮. જ્યાં સુધી ભૂપેન્દ્રસિંહ પઢિયારને રકમ મળવાનો સંબંધ છે, તપાસ દર્શાવે છે કે પી.આઈ. શ્રી ભદોરિયા સમક્ષ તપાસ દરમિયાન, ભૂપેન્દ્રસિંહ પઢિયારે તેનાથી વિપરીત એવું જણાવ્યું છે કે તેમને માત્ર રૂ.૨૫,૦૦૦/- મળ્યા છે અને રૂ.૧,૨૫,૦૦૦/- નહીં અને તે પણ તેમના કન્સલ્ટેશન ચાર્જ પેટે અને નહીં કે હાલના અરજદારને ચૂકવવા માટે આક્ષેપિત લાંચ પેટે.

૯. અરજદારે પાના નં. ૧૩૩, ૧૩૯ અને ૧૪૩ પર દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કરીને એ પણ દર્શાવ્યું છે કે એડિશનલ સેન્ટ્રલ પ્રોવિડન્ટ ફંડ કમિશનર એ ધ એમ્પ્લોયઝ પ્રોવિડન્ટ ફંડ (ઓફિસર્સ એન્ડ એમ્પ્લોયઝ કન્ડિશન્સ ઓફ

સર્વિસ) રેગ્યુલેશન્સ, ૨૦૦૮ ની પુષ્ટિ કરતા તારીખ ૨૫.૯.૨૦૦૮ ના જી.આર. સાથેના શેડ્યુલ-IV મુજબ નિમણૂક અધિકારી નથી. આવી જોગવાઈ મુજબ, માત્ર રિજનલ પ્રોવિડન્ટ ફંડ કમિશનર, ગ્રેડ-II જ અરજદાર સામે ફોજદારી કાર્યવાહી માટે મંજૂરી આપી શકે છે અને તેથી, સીબીટીના ચેરમેનના નામે પણ એડિશનલ સેન્ટ્રલ પ્રોવિડન્ટ ફંડ કમિશનર (એચઆર) દ્વારા આપવામાં આવેલ મંજૂરી કાયદા મુજબ નથી.

૧૦. એવું લાગે છે કે રેકૉર્ડ પરની આવી સ્પષ્ટતા સામે, સામાવાળાઓ એ પુષ્ટિ કરવા માટે આક્ષેપિત ટેલિફોનિક વાતચીત પર આધાર રાખી રહ્યા છે કે અરજદારે લાંચ સ્વીકારી છે. જો કે, જો આપણે આવી ટેલિફોનિક વાતચીતની ટ્રાન્સક્રિપ્ટનું અવલોકન કરીએ તો પણ, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે ફરિયાદી અને અરજદાર વચ્ચેની આવી વાતચીત અત્યંત અસ્પષ્ટ છે, કેમ કે કોઈ વ્યવહારો અને રકમનો ઉલ્લેખ હોવા છતાં પણ, તે ક્યાંય પુષ્ટિ કરતું નથી કે અરજદારે લાંચ તરીકે કોઈ રકમની માંગણી કરી છે અને તેનાથી વિપરીત, તે સૂચવે છે કે વ્યવહારિક રીતે, તે ફરિયાદી હતા, જે એક છેડેથી આવી રકમ જાહેર કરી રહ્યા હતા અને તેથી, આવી એકતરફી વાતચીત, લાંચની માંગણીના પ્રથમ દ્રષ્ટિના પુરાવા તરીકે ગણવા માટે પણ પૂરતી નથી.

૧૧. ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતાં, અરજદાર સામે કોઈ પ્રથમ દ્રષ્ટિનો પુરાવો નથી અને અરજદાર સામે ફોજદારી કાર્યવાહી કરવાની મંજૂરી કાયદા મુજબ નથી અને તેથી, સામાવાળા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ

ચાર્જશીટમાં આગળ વધવાની કોઈ જરૂર નથી, જ્યારે રેકૉર્ડ પર એવું કંઈ નથી જે અરજદાર સામે આક્ષેપ કર્યા મુજબનો ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાનું સાબિત કરી શકે.

૧૨. આવા નિષ્કર્ષના સમર્થનમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતના કેટલાક ચુકાદાઓનો સંદર્ભ જરૂરી છે, જે નીચે મુજબ છે.

(૧) એ.આઈ.આર. ૧૯૯૭ એસ.સી. ૨૦૪૪ : સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર વિરુદ્ધ

પ્રિયા શરણ મહારાજ –

એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે તહમત ફરમાવવાના તબક્કે, કોર્ટે એ શોધી કાઢવાના હેતુથી સામગ્રી ધ્યાનમાં લેવાની છે કે આરોપીએ ગુનો કર્યો છે તેવું અનુમાન કરવા માટે કોઈ કારણ છે કે કેમ અથવા તેની સામે કાર્યવાહી કરવા માટે કોઈ પૂરતું કારણ નથી અને નહીં કે તે દોષિત ઠરે તેવી શક્યતા નથી તેવા નિષ્કર્ષ પર આવીને તહમત માટે.

(૨) એ.આઈ.આર. ૨૦૦૦ એસ.સી. ૬૬૫ = ૨૦૦૦ એસ.સી.સી.(૨) ૫૭ :

સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. વિરુદ્ધ એસ.બી. જોહરી –

એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે, કલમ ૨૨૭ અને કલમ ૨૨૮ ના તબક્કે કોર્ટે પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરવાની અને આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે રજૂ કરાયેલ સામગ્રી પૂરતી છે કે નહીં તેવા નિષ્કર્ષ પર આવવાની જરૂર નથી. માત્ર પ્રથમ

દ્રષ્ટિનો કેસ જોવાનો છે. જો ફરિયાદીપક્ષ આરોપીનો દોષ સાબિત કરવા માટે જે પુરાવા રજૂ કરવા માંગે છે, તે પૂરેપૂરા સ્વીકારવામાં આવે તો પણ, તે એવું દર્શાવી ન શકે કે આરોપીએ તે ચોક્કસ ગુનો કર્યો છે, તો તહમત રદ કરી શકાય છે. આમ એ પ્રસ્થાપિત કાયદો છે કે તહમત ફરમાવવાના તબક્કે, કોર્ટે પ્રથમ દ્રષ્ટિએ એ ધ્યાનમાં લેવાનું છે કે આરોપી સામે કાર્યવાહી કરવા માટે પૂરતું કારણ છે કે કેમ. કોર્ટે પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરવાની અને આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે રજૂ કરાયેલ સામગ્રી પૂરતી છે કે નહીં તેવા નિષ્કર્ષ પર આવવાની જરૂર નથી. જો કોર્ટને સંતોષ થાય કે આગળ કાર્યવાહી કરવા માટે પ્રથમ દ્રષ્ટિનો કેસ બને છે તો તહમત ફરમાવવું જ પડે. જો ફરિયાદીપક્ષ આરોપીનો દોષ સાબિત કરવા માટે જે પુરાવા રજૂ કરવા માંગે છે, તે ઉલટતપાસ દ્વારા પડકારવામાં આવે કે બચાવપક્ષના પુરાવા દ્વારા, જો કોઈ હોય તો, તેનું ખંડન કરવામાં આવે તે પહેલાં પૂરેપૂરા સ્વીકારવામાં આવે તો પણ, જો તે એવું દર્શાવી ન શકે કે આરોપીએ ચોક્કસ ગુનો કર્યો છે, તો તહમત રદ કરી શકાય છે. આવા કિસ્સામાં કેસ ચલાવવા માટે કોઈ પૂરતું કારણ રહેશે નહીં.

(૩) ૨૦૦૫ એસ.સી. ૩૫૯ : સ્ટેટ ઓફ ઓરિસા વિરુદ્ધ દેબેન્દ્ર નાથ પાઠી –

સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે, કોડની કલમ ૨૨૭ પરથી જણાય છે કે સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ ચલાવી શકાય તેવા કેસમાં, જો કોર્ટ કેસના રેકૉર્ડ અને તેની સાથે રજૂ કરાયેલ દસ્તાવેજો ધ્યાનમાં લીધા પછી અને ફરિયાદીપક્ષ તથા આરોપીની રજૂઆત સાંભળ્યા પછી જો જજ માને કે આરોપી સામે કાર્યવાહી કરવા માટે કોઈ

પૂરતું કારણ નથી, તો તેઓ તેમ કરવા માટેના કારણો નોંધીને આરોપીને દોષમુક્ત કરશે.

(૪) (૧૯૯૭) ૪ એસ.સી.સી. ૩૯૩ = ૧૯૯૭ એ.આઈ.આર.
એસ.સી.૬બી. ૧૮૩૩ : સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર વિરુદ્ધ પ્રિયા શરણ મહારાજ -

નિરંજન સિંહ કરમ સિંહ પંજાબી (ઉપર મુજબ) ના કેસનો સંદર્ભ આપતાં ઠરાવ્યું કે કલમો ૨૨૭ અને ૨૨૮ ના તબક્કે, કોર્ટે રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી અને દસ્તાવેજોનું એ શોધી કાઢવાના હેતુથી મૂલ્યાંકન કરવું જરૂરી છે કે તેમાંથી ફલિત થતી હકીકતો તેમના દ્રશ્યમાન મૂલ્ય પર લેતાં આક્ષેપિત ગુનો બનવા માટેના તમામ તત્વો અસ્તિત્વ ધરાવે છે કે કેમ તે દર્શાવે છે. કોર્ટ, આ મર્યાદિત હેતુ માટે, પુરાવા ચકાસી શકે છે કારણ કે તે પ્રારંભિક તબક્કે પણ ફરિયાદીપક્ષ જે કંઈ કહે તેને પરમ સત્ય તરીકે સ્વીકારવાની અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં, ભલે તે સામાન્ય સમજ કે કેસની વ્યાપક શક્યતાઓથી વિપરીત હોય. તેથી, તહમત ફરમાવવાના તબક્કે, કોર્ટે એ શોધી કાઢવાના હેતુથી સામગ્રી ધ્યાનમાં લેવાની છે કે આરોપીએ ગુનો કર્યો છે તેવું અનુમાન કરવા માટે કોઈ કારણ છે કે કેમ અથવા તેની સામે કાર્યવાહી કરવા માટે પૂરતું કારણ નથી અને નહીં કે તે દોષિત ઠરે તેવી શક્યતા નથી તેવા નિષ્કર્ષ પર આવવાના હેતુથી.

(૫) એ.આઈ.આર. ૨૦૦૭ એસ.સી. ૨૧૪૯ = ૨૦૦૭ એ.આઈ.આર.
એસ.સી.૬બી. ૩૬૮૩ - સોમા ચક્રવર્તી વિરુદ્ધ સ્ટેટ -

નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે : તહમત ફરમાવતા પહેલાં કોર્ટે રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલ સામગ્રી પર પોતાનું ન્યાયિક મગજ દોડાવવું જોઈએ અને સંતોષ થવો જોઈએ કે આરોપી દ્વારા ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાની શક્યતા હતી.

(૬) એ.આઈ.આર. ૨૦૧૨ એસ.સી. ૧૮૯૦ – જનરલ ઓફિસર કમાન્ડિંગ વિરુદ્ધ સી.બી.આઈ. –

નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે : ગુનાની દખલ લેવાની છે અને નહીં કે ગુનેગારની અને તહમત ફરમાવવા માટે આરોપી સામે સચોટ પુરાવા એકત્રિત કરવા અને રજૂ કરવા એ તપાસ કરનાર એજન્સીની ફરજ છે અને જો આવા તહમતો એટલે કે પુરાવા વાજબી શંકા વિના રેકૉર્ડ પર સાબિત થાય તો જ કોર્ટ આરોપીને દોષિત ઠેરવી શકે છે. તેથી, જો આરોપી દ્વારા ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાનું સાબિત કરવાની કોઈ તક ન હોય, તો તહમત ફરમાવી શકાય નહીં.

(૭) એ.આઈ.આર. ૨૦૦૯ એસ.સી. સપ્લીમેન્ટરી ૧૭૪૪ – સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. વિરુદ્ધ શીતલા સહાય –

નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે : જો કોર્ટ માત્ર એવા અભિપ્રાય પર આવે કે, આરોપી સામે કોઈ પુરાવો નથી, તો કોર્ટે આરોપીને કેસનો સામનો કરવાનું કહીને તેને કનડગત કરવી જોઈએ નહીં.

૧૩. આમ, આ વિષય પરનો કાયદો હવે સુપ્રસ્થાપિત છે કે, કલમો ૨૨૭ અને ૨૨૮ ના તબક્કે, કોર્ટ રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી અને દસ્તાવેજોનું એ શોધી કાઢવાના હેતુથી મૂલ્યાંકન કરવું જરૂરી છે કે તેમાંથી ફલિત થતી હકીકતો તેમના દ્રશ્યમાન મૂલ્ય પર લેતાં આક્ષેપિત ગુનો બનવા માટેના તમામ તત્વો અસ્તિત્વ ધરાવે છે કે કેમ તે દર્શાવે છે. કોર્ટ, આ મર્યાદિત હેતુ માટે, પુરાવા ચકાસી શકે છે કારણ કે તે પ્રારંભિક તબક્કે પણ ફરિયાદીપક્ષ જે કંઈ કહે તેને પરમ સત્ય તરીકે સ્વીકારવાની અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં ભલે તે સામાન્ય સમજ કે કેસની વ્યાપક શક્યતાઓથી વિપરીત હોય. તેથી, તહમત ફરમાવવાના તબક્કે, કોર્ટ એ શોધી કાઢવાના હેતુથી સામગ્રી ધ્યાનમાં લેવાની છે કે આરોપીએ ગુનો કર્યો છે તેવું અનુમાન કરવા માટે કોઈ કારણ છે કે કેમ અથવા તેની સામે કાર્યવાહી કરવા માટે કોઈ પૂરતું કારણ નથી અને નહીં કે તે દોષિત ઠરે તેવી શક્યતા નથી તેવા નિષ્કર્ષ પર આવવાના હેતુથી.

૧૪. જો કે એ અવગણી શકાય નહીં કે જે ધ્યાનમાં લેવાનું છે તે "મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષની સામગ્રી પર આધારિત ખૂબ જ પ્રબળ શંકા છે, જે તેમને આક્ષેપિત ગુનો બનવા માટેના હકીકતલક્ષી તત્વોના અસ્તિત્વ અંગે અનુમાનિત અભિપ્રાય રચવા તરફ દોરી જાય છે"; તેથી માત્ર સર્વોચ્ચ અદાલતે આવું ઠરાવ્યું છે એટલા માટે જ, એવું કહી શકાય નહીં કે શંકાના અભાવમાં પણ, આક્ષેપ મુજબનો ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાના અનુમાનિત અભિપ્રાયના આધારે તહમત ફરમાવવું જ જોઈએ. એટલું કહેવું પૂરતું છે કે જ્યારે કાયદો/અધિનિયમ આરોપીને

દોષમુક્ત કરવાની જોગવાઈ કરે છે, ત્યારે મૂળભૂત રીતે આરોપીને દોષમુક્ત થવાનો અધિકાર છે, જે અમુક માપદંડોની પરિપૂર્તિને આધીન હોઈ શકે છે, જે અધિનિયમમાં તેમજ સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા તેના અર્થઘટનમાં નક્કી કરવામાં આવ્યા હોય અને અન્યથા નહીં. તેથી, જો ચાર્જશીટ સાથે એવો કોઈ પુરાવો ન હોય કે જે આરોપી દ્વારા ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાનું અનુમાન કરવા માટે થોડી પણ શંકા ઊભી કરે, તો દોષમુક્ત કરવાનો હુકમ થઈ શકે છે. એ કહેવાની જરૂર નથી કે જો ગુનો આચરવા અંગે શંકા હોય તો પણ, દોષમુક્ત કરવાનો ઈનકાર કરવા માટે જે જરૂરી છે તે જે આરોપી સામે ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી છે તેના દ્વારા ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાની શંકા છે. આમ જો ગુનો આચરવા અંગે શંકા શક્ય હોય તો પણ, અને જો આવી શંકાને આરોપી સાથે જોડવા માટે કોઈ પુરાવો ન હોય, તો આરોપી સામે એવું અનુમાન કરી શકાય નહીં કે તેણે ગુનો કર્યો છે અને તે ચાર્જશીટ હેઠળ તેની સામે મૂકવામાં આવેલ આક્ષેપોમાંથી દોષમુક્ત થવા માટે હકદાર બની શકે છે. એ કહેવાની જરૂર નથી કે વ્યક્તિ સામે મૂકવામાં આવેલ આક્ષેપો ધ્યાનમાં લેવાના છે અને નહીં કે બનાવની વાર્તા કે ઇતિહાસ જે ગુનો આચરવા તરફ દોરી જાય છે. વધુ સ્પષ્ટતા માટે, કોઈપણ વ્યક્તિ સામે તહમત ફરમાવવા માટે માત્ર ગુનો આચરવો પૂરતો નથી, સદર વ્યક્તિ દ્વારા ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાની કોઈ શંકા હોવી જોઈએ. આવા કિસ્સાઓમાં માત્ર તપાસ કરનાર એજન્સીના એ અભિપ્રાય પર કેસ ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં કે આરોપીએ ચાર્જશીટમાં આક્ષેપ

કર્ચા મુજબનો ગુનો કર્યો છે. કોર્ટે રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ પ્રથમ દ્રષ્ટિના પુરાવા ધ્યાનમાં લીધા પછી સ્વતંત્ર અભિપ્રાય પર આવવાનું છે – જે માત્ર ચાર્જશીટના સ્વરૂપમાં છે, માત્ર કોષ્ટક સ્વરૂપની ચાર્જશીટ જ નહીં પરંતુ સાક્ષીઓની યાદી અને તપાસ કરનાર એજન્સી સમક્ષના તેમના નિવેદનો (પોલીસ પેપર્સ). એ અવગણી શકાય નહીં કે દોષિત ઠેરવવાનું પ્રમાણ ઘણું નીચું છે તેનું કારણ માત્ર એ છે કે જો કે પોલીસ પેપર્સ ચાર્જશીટને સમર્થન આપે છે, કેસ ચાલતી વખતે સાક્ષીઓ તેમના નિવેદનને સમર્થન આપતા નથી; આવું એટલા માટે થાય છે કે પીનલ કોડ હેઠળ વ્યક્તિ/શરીર વિરુદ્ધના મોટાભાગના ગુનાઓમાં, સાક્ષીઓના નિવેદનો સામાન્ય રીતે એ મતલબના હોય છે કે આરોપીએ ચોક્કસ રીતે વર્તન કર્યું હતું. જો કે જ્યારે ગુનો કેટલાક દસ્તાવેજો કે મિલકતો – બૌદ્ધિક અને વાસ્તવિકને લગતો હોય, ત્યારે તપાસ કરનાર એજન્સીએ માત્ર મૌખિક પુરાવાના બદલે કે આરોપીએ આક્ષેપ મુજબનો ગુનો કર્યો છે, સચોટ પુરાવા સાથે સાચા ગુનેગારને શોધી કાઢવો પડે છે. આ એ ક્ષેત્ર છે જ્યાં માત્ર ગુનો આચરવા અંગે જ નહીં પરંતુ જે આરોપી સામે ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી છે તેની સંડોવણી કે ભૂમિકા અંગે સ્વતંત્ર શંકા રચવાની કોર્ટની ફરજ છે અને જો આરોપી દ્વારા ગુનો આચરવા અંગે તેની સામે થોડી પણ શંકાની શક્યતા ન હોય, તો આવી વ્યક્તિને તેની સામે લાદવામાં આવેલ આક્ષેપોમાંથી દોષમુક્ત કરવા માટે કોઈ બાધ નથી. આવા કિસ્સાઓમાં મૂળ ફરિયાદી અને તપાસ કરનાર એજન્સી માટે આવી વ્યક્તિને શંકા હેઠળ રાખવા પરંતુ વધુ તપાસ કરવા માટે છૂટ રહેશે, અન્યથા

વ્યક્તિ સામે માત્ર શંકાના આધારે પરંતુ તેની સામે પૂરતા પુરાવા વિના તહમત દાખલ કરવું એ નિર્રથક કસરત ગણાશે.

૧૫. ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં લેતાં, દોષમુક્ત કરવાનો ઇનકાર કરવાની પુષ્ટિ કરતા તમામ ચુકાદાઓને યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં વાંચવા અને સમજવા જોઈએ, નહીં કે એવું માનવું કે માત્ર કોઈ ચોક્કસ કેસમાં દોષમુક્ત કરવાનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હતો એટલા માટે જ, કોઈપણ કેસમાં કોઈપણ આરોપીને દોષમુક્ત કરવાનો કોઈ હુકમ થઈ શકે નહીં. જો એમ હોય, તો કાયદા પુસ્તકમાં ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૨૨૭ ની જોગવાઈઓ હોત જ નહીં. આવી ચર્ચાના પ્રકાશમાં એ.આઈ.આર. ૨૦૦૮ એસ.સી. ૨૯૯૧ માં નોંધાયેલ યોગેશ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્રના કેસમાંથી નીચેના અવલોકનો અહીં ચાદ કરવા પ્રસ્તુત છે :

૧૩. પરસ્પર વિરોધી રજૂઆતો તરફ આગળ વધતા પહેલાં, આપણે કોડની કલમ ૨૨૭ હેઠળ ટ્રાયલ જજની સત્તાઓના વ્યાપ અને મર્યાદાને ટૂંકમાં ધ્યાનમાં લઈ શકીએ.

૧૪. કોડનું પ્રકરણ XVIII કોડની કલમ ૨૦૯ હેઠળ કમિટમેન્ટના હુકમના અનુસંધાનમાં, સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ કેસ ચલાવવા માટેની કાર્યરીતિ નક્કી કરે છે. કલમ ૨૨૭ એવા સંજોગોની પરિકલ્પના કરે છે કે જે હેઠળ કલમ ૨૨૮ હેઠળ તહમત ફરમાવવાના સમય કરતાં અગાઉના તબક્કે આરોપીને દોષમુક્ત કરી શકાય. તે જોગવાઈ કરે છે કે કેસના

રેકૉર્ડ, પોલીસ રિપોર્ટ સાથે રજૂ કરાયેલ દસ્તાવેજો ધ્યાનમાં લીધા પછી અને આરોપી તથા ફરિયાદીપક્ષને સાંભળ્યા પછી, કોર્ટ પાસેથી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે, એટલું જ નહીં પરંતુ કોર્ટ એ નક્કી કરવા બંધાયેલ છે કે આરોપી સામે કાર્યવાહી કરવા માટે "પૂરતું કારણ" છે કે કેમ અને તેના પરિણામ સ્વરૂપે કાં તો આરોપીને દોષમુક્ત કરે અથવા તેની સામે તહમત ફરમાવવા આગળ વધે.

૧૫. એ સુપ્રસિદ્ધ છે કે કલમમાં આવતા "આરોપી સામે કાર્યવાહી કરવા માટે પૂરતું કારણ નથી" એ શબ્દો ફરિયાદીપક્ષ દ્વારા કેસ ચલાવવા માટેનો કેસ બન્યો છે કે કેમ તે નક્કી કરવા માટે જજ દ્વારા કેસની હકીકતો પર ન્યાયિક મગજ દોડાવવાની પૂર્વધારણા કરે છે. જો કે, આ હકીકતનું મૂલ્યાંકન કરવામાં, જજ પાસે આરોપી સામે પ્રથમ દ્રષ્ટિનો કેસ બન્યો છે કે કેમ તે શોધી કાઢવાના મર્યાદિત હેતુ માટે સામગ્રીને ચકાસવાની અને તોલવાની સત્તા છે. પ્રથમ દ્રષ્ટિનો કેસ નક્કી કરવા માટેની કસોટી દરેક કેસની હકીકતો પર આધાર રાખે છે અને આ બાબતમાં સાર્વત્રિક ઉપયોગનો નિયમ નક્કી કરવો શક્ય નથી કે ઇચ્છનીય નથી. જો કે, મોટે ભાગે, જો બે મત સમાન રીતે શક્ય હોય અને જજને સંતોષ થાય કે તેમની સમક્ષ રજૂ કરાયેલ પુરાવા ગંભીર શંકાથી વિપરીત માત્ર શંકા જ ઉપજાવે છે, તો તેઓ આરોપીને દોષમુક્ત કરવાના પોતાના અધિકારક્ષેત્રમાં પૂર્ણપણે રહેશે. આ તબક્કે, તેમણે એ જોવાનું નથી કે કેસ દોષિત

ઠેરવવામાં પૂર્ણ થશે કે નહીં. જે વ્યાપક કસોટી લાગુ કરવાની છે તે એ છે કે શું રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી, જો તેનું ખંડન ન થાય તો, દોષિત ઠેરવવાનું વાજબી રીતે શક્ય બનાવે છે. [જુઓ : સ્ટેટ ઓફ બિહાર વિરુદ્ધ રમેશ સિંહ, (૧૯૭૭) ૪ એસ.સી.સી. ૩૯ અને યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ પ્રફુલ્લ કુમાર સામલ અને અન્ય, (૧૯૭૯) ૩ એસ.સી.સી. ૪.]

૧૬. ઉપર નોંધાયેલ સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં, હવે આપણે વિચારી શકીએ કે હાલના કેસમાં હાઈકોર્ટ અપીલકર્તાને દોષમુક્ત કરવાનો ઇનકાર કરવામાં વાજબી હતી કે કેમ.

XXX XXX XXX XXX XXX XXX

૨૭. ઉપરોક્ત કારણોસર, અમે અપીલો મંજૂર કરવા બંધાયેલા છીએ. પરિણામે, વાદગ્રસ્ત હુકમો રદ કરવામાં આવે છે અને અપીલકર્તાને ચાર્જશીટમાં તેમની સામે મૂકવામાં આવેલ આક્ષેપોમાંથી દોષમુક્ત કરવામાં આવે છે.

૧૬. હકીકતો અને કાયદાના મુદ્દા બંને પર ઉપરોક્ત ચર્ચાઓ ધ્યાનમાં લેતાં, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે તપાસ કરનાર એજન્સી, સાચા ગુનેગારને શોધી કાઢવા અને આવા ગુનેગાર સામે દોષિત ઠેરવવાની પુષ્ટિ કરવા માટે સચોટ અને વિશ્વસનીય પુરાવા એકત્રિત કરવા માટે બનાવની યોગ્ય રીતે તપાસ કરવામાં સંપૂર્ણપણે નિષ્ફળ રહી છે.

૧૭. મેં રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલ પુરાવાની ચકાસણી કરી છે જે ગુનો આચરવામાં આરોપીની સંડોવણી સાબિત કરવામાં સ્પષ્ટપણે નિષ્ફળ જાય છે અને સૂચવે છે કે તહમત ફરમાવવા માટે તેની સામે કોઈ પ્રથમ દ્રષ્ટિનો પુરાવો નથી, તેથી રિવિઝન અરજીઓ મંજૂર થવાને પાત્ર છે, જેથી અરજદાર દ્વારા દોષમુક્ત કરવા માટેની અરજી મંજૂર કરવામાં આવે છે.

૧૮. આ બાબત પૂર્ણ કરતા પહેલાં, અહીં એક વધુ મુદ્દો સ્પષ્ટ કરવાની જરૂર છે કે દલીલોના તબક્કા દરમિયાન, સામાવાળા દ્વારા એ સ્પષ્ટ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો કે ચાર્જશીટમાં ટાઇપિંગની ભૂલ ધ્યાનમાં લેતાં, તેઓ આવી ભૂલ સુધારવા માંગે છે. તે હેતુ માટે, તેઓ એ.આઇ.આર. ૨૦૧૫ એસ.સી. ૨૭૫૭ માં નોંધાયેલ એસ.આર. સુકુમાર વિરુદ્ધ એસ. સુનાદ રઘુરામના કેસ પર આધાર રાખી રહ્યા છે. તે હેતુ માટે, હકીકતમાં તેમણે ફરિયાદીપક્ષ તરફથી કેસમાં શુદ્ધિપત્રક તરીકે કેટલાક ફકરામાં સુધારો કરીને અને શબ્દો – "ડિસેમ્બર, ૨૦૦૮ અને જાન્યુઆરી, ૨૦૦૯" ના બદલે અનુક્રમે "ડિસેમ્બર, ૨૦૦૯ અને જાન્યુઆરી, ૨૦૧૦" બદલીને નવી ચાર્જશીટ સ્વીકારવાની અરજ સાથે સ્પેશિયલ કોર્ટ સમક્ષ એક અરજી પણ દાખલ કરી છે. જો કે, આવા ચુકાદાનું અવલોકન સ્પષ્ટ કરે છે કે આવો ચુકાદો ખાનગી ફરિયાદમાં અને તે પણ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમો ૪૯૯ અને ૫૦૦ હેઠળ સુધારો કરવાની મંજૂરી આપે છે અને તેથી, એવું કહી શકાય નહીં કે ચાર્જશીટમાં સુધારો કરવાની મંજૂરી આપી શકાય અથવા જો ટાઇપિંગની કે શુદ્ધિબુદ્ધિની ભૂલ હોય તો પણ

ચાર્જશીટની વિગતો બદલવાની મંજૂરી આપી શકાય, કારણ કે આવા અલગ-અલગ દસ્તાવેજો એટલે કે બદનક્ષી માટેની ખાનગી ફરિયાદ અને સંપૂર્ણ તપાસ પછી તપાસ કરનાર એજન્સી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ ચાર્જશીટમાં ઘણો મોટો તફાવત છે. ભારતની માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષનો મુદ્દો વ્યવહારિક રીતે એ મતલબનો હતો કે જ્યારે મેજિસ્ટ્રેટ પ્રથમ વખત ફરિયાદની દખલ લે છે અને ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૨૦૦ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલ ફરિયાદમાં સુધારો કાયદામાં માન્ય છે કે કેમ. તેથી, મુદ્દાની વિગતવાર ચર્ચા કરતાં, જ્યારે ભારતની માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું કે હકીકતની દ્રષ્ટિએ મેજિસ્ટ્રેટ ફરિયાદી દ્વારા માંગવામાં આવેલ સૂચિત સુધારાની તારીખે ફરિયાદની દખલ લીધી નહોતી અને કેમ કે આપો સુધારો મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા સમન્સ કાઢવામાં આવે તે પહેલાં જ માંગવામાં આવ્યો હતો તેથી, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે જો આપો સુધારો મંજૂર કરવામાં આવે તો આરોપીને કોઈ નુકસાન થશે નહીં. તદુપરાંત, એવું પણ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે સુધારો બદનક્ષી માટેની હોવાના કારણે ફરિયાદના મૂળ સ્વરૂપને બદલશે નહીં અને ફરિયાદ દાખલ કરવામાં નવું વાદકારણ પણ હતું, જે અલગ ફરિયાદ દાખલ કરીને આગળ વધારી શકાયું હોત અને તેથી, કાર્યવાહીની બહુલતા ટાળવા માટે, સુધારો મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, જ્યારે નીચેની બંને અદાલતોએ હકીકતલક્ષી ગુણદોષ પર આવી અરજી મંજૂર કરી હતી, ત્યારે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે વ્યવહારિક રીતે બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ પોતાની સત્તાઓનો

ઉપયોગ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને તેથી, જો કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ફરિયાદના સુધારાના હુકમમાં દખલ કરી નથી, એવું કહી શકાય નહીં કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું ઠરાવ્યું છે કે ગુણદોષને ધ્યાનમાં લીધા વિના કોઈપણ તબક્કે ફરિયાદમાં સુધારો કરી શકાય છે. એ તદ્દન સ્પષ્ટ અને ચોક્કસ છે કે ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ હેઠળ, ફરિયાદમાં સુધારો કરવા તેમજ ચાર્જશીટમાં સુધારો કરવા માટેની કોઈ કાર્યરીતિ નથી, જો કે જો તેમ કરવાની મંજૂરી હોય તો, વધુ તપાસના પરિણામના આધારે વધારાની ચાર્જશીટ દાખલ કરી શકાય છે.

૧૯. ઉપરોક્ત ધ્યાનમાં લેતાં, સદર કારણમાં પણ કોઈ તથ્ય નથી અને તેથી, તે ગુણદોષ પરના નિર્ણયને બદલશે નહીં.

૨૦. ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતાં, અરજી માંગ્યા મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે, જેથી એફઆઈઆર નં. આરસી ૭(એ)/૨૦૧૦-જીએનઆર કે જેના આધારે સ્પેશિયલ કેસ નં.૮/૨૦૧૨ શરૂ કરવામાં આવ્યો છે તેના અનુસંધાનમાં અરજદાર સામે મૂકવામાં આવેલ આક્ષેપોમાંથી તેમને દોષમુક્ત કરવામાં આવે છે. તેથી, એફઆઈઆર અને આવા સ્પેશિયલ કેસની કાર્યવાહી આથી રદ અને બાતલ કરવામાં આવે છે.

૨૧. રૂલ એવ્સોલ્યુટ કરવામાં આવે છે.

૨૨. મુખ્ય ક્રિમિનલ રિવિઝન એપિલેશનના નિકાલને ધ્યાનમાં લેતાં, ક્રિમિનલ મિસ. એપિલેશનો ટકી રહેતી નથી અને તે મુજબ તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(એસ. જી. શાહ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.